

MINISTRY OF AGRICULTURE, NATURAL RESOURCES & ENVIRONMENT
WATER DEVELOPMENT DEPARTMENT

Οδηγία Πλαίσιο Περί Υδάτων & Δημόσια Διαβούλευση

Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά
(Γενικό Πλαίσιο)

Ιάκωβος Ιακωβίδης
I.A.CO Environmental and Water Consultants Ltd

Αμφιθέατρο ΠΑΣΥΔΥ
Δημοσθένη Σεβέρη, Λευκωσία

Τι είναι η Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά; (1/2)

- Νομικό πλαίσιο «ομπρέλλα» ΕΕ για χάραξη υδατικής πολιτικής -Τέθηκε σε ισχύ στις 22 .12. 2000
- Θέτει ως σκοπό την προστασία και βελτίωση της ποιότητας όλων των υδάτων
- Εργαλείο βιώσιμης διαχείρισης υδάτων και οικοσυστημάτων (- 2027)

Τι είναι η Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά; (2/2)

- Προβλέπει **ενιαία διαχείριση** σε επίπεδο περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού με σκοπό την επίτευξη της καλής χημικής και οικολογικής κατάστασης
- Αποβλέπει **ενοποίηση διαχείρισης** από Αρμόδια Αρχή
- Ενεργοποιεί **συμμετοχή** του κοινού και όλων όσων έχουν ενδιαφέρον (stakeholders) για εφαρμογή της
- Καλύπτει **όλους** τους τύπους νερών (ποτάμια, λίμνες, υπόγεια, παράκτια)

Σκοπός της Οδηγίας:

- **Αποφυγή** περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης των νερών και
- **Επίτευξη τουλάχιστον «καλής κατάστασης»** για όλα τα νερά έως το **2015**.
 - Η «κατάσταση» αφορά τόσο την **ποιότητα** όσο και την **ποσότητα** των υδατικών πόρων
 - Η καλή ποιοτική κατάσταση των επιφανειακών νερών περιλαμβάνει για πρώτη φορά με ρητό τρόπο την **συνεκτίμηση της οικολογικής κατάστασης** μέσω συγκεκριμένων βιολογικών δεικτών

Μεθοδολογικά εργαλεία της Οδηγίας :

- **Θέσπιση** περιοχής λεκάνης απορροής
- **Κατηγοριοποίηση** νερών (ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά, υπόγεια, παράκτια)
- **Ανάλυση** υδρολογικών, γεωμορφολογικών και οικολογικών χαρακτηριστικών κάθε κατηγορίας νερών - **τυπολογία**
- **Ανάλυση** ποσοτικών και ποιοτικών πιέσεων (σημειακές και διάχυτες πηγές ρύπανσης), **εκτίμηση** και **αξιολόγησή** τους
- **Προσδιορισμός** ομοειδών από πλευράς τυπολογίας και πιέσεων υδατικών μονάδων – **υδατικά σώματα**
- **Οικονομική ανάλυση** της χρήσης των νερών
- **Τήρηση** μητρώου **προστατευόμενων περιοχών** που σχετίζονται με τα νερά και που χρειάζονται ειδική προστασία
- **Σχεδιασμός** και **εφαρμογή** προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των νερών

Από τα πιο πάνω θα προκύψει:

- Θέσπιση προγράμματος μέτρων για προστασία και βελτίωση των νερών
- Εκπόνηση και εφαρμογή Σχεδίου Διαχείρισης που οδηγεί στην καλή κατάσταση των νερών μέχρι το 2015
- Αναθεώρηση και ενημέρωση του Σχεδίου κάθε έξι χρόνια για δύο ακόμη περιόδους (2015 – 2021 και 2021 - 2027).

Ποιες είναι οι απαιτήσεις της Κυπριακής νομοθεσίας ;

- Ο Νόμος περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων Αρ. 13 (I) του 2004 ενσωματώνει την Οδηγία και ορίζει τις διαδικασίες για την προστασία και διαχείριση των νερών στην Κύπρο.
- Ο Νόμος περί “Πρόσβασης του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι σχετικές με το Περιβάλλον” (Αριθμός 119 (I) του 2004) προνοεί για την ελεύθερη πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος.
- **Ασφαλίζεται λοιπόν μεταξύ άλλων και η πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες για τη διαχείριση των υδάτων**

Πώς φθάσαμε στην ΟΠΥ και γιατί;

- Μέχρι πρόσφατα στόχος ήταν η **παραγωγή νερού** (έργα / φράγματα, υδροφορείς - δημιουργία ζήτησης νερού) και λανθασμένη προσέγγιση διαχείρισης υπογείων υδάτων

Επιπτώσεις και αδιέξοδα:

- Διατάραξη κύκλου του νερού / υποβάθμιση υδάτινων οικοσυστημάτων
- Υπερεκμετάλλευση και υποβιβασμός στάθμης υδροφορέων
- Υποβάθμιση ποιότητας υδάτων (ιδιαίτερα λόγω της διάχυτης ρύπανσης)
- Αναποτελεσματικότητα εφαρμογής οικονομικής πολιτικής ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης στρατηγικών ενίσχυσης της προσφοράς νερού
- Κρίση διαχείρισης/διοίκησης (πολυτεμαχισμός εξουσίας – ανίσχυρης θέσης πολιτών συμμετοχής στον σχεδιασμό – υλοποίηση – έλεγχο)

Πώς αντιμετωπίζει τα αδιέξοδα αυτά η Οδηγία;

- Υιοθετεί μια **οικοσυστημική προσέγγιση** με βασικούς στόχους την αποκατάσταση της καλής οικολογικής κατάστασης των ποταμών, λιμνών, και υδροβιοτόπων, καθώς και την καλή ποσοτική και ποιοτική κατάσταση των υπόγειων υδροφορέων.
- Επαναπροσδιορίζει την **έννοια της λεκάνης απορροής** (τα δέλτα, τις εκβολές και τα παράκτια οικοσυστήματα).
- Εισάγει νέα κριτήρια για μια **ορθολογική οικονομική διαχείριση** των υδατικών πόρων (αρχή της **ανάκτησης κόστους** που περιλαμβάνει το περιβαλλοντικό κόστος και την αξία του πόρου σε συνθήκες έλλειψης).
- Δημιουργεί ανοιχτές διαδικασίες προληπτικής **συμμετοχής των πολιτών** στην παρακολούθηση και διαχείριση των υδατικών πόρων.

Πού διαφέρει λοιπόν η ΟΠΥ?

Στροφή από παραδοσιακή ενίσχυση της προσφοράς
Σε

Στρατηγικές διαχείρισης της ζήτησης

με προτεραιότητα :

- στην εξοικονόμηση
- τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας
- την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, καθώς και
- σε στρατηγικές προστασίας των υπόγειων υδάτων μέσω ολοκληρωμένων και αειφορικών προσεγγίσεων
- Στο ίδιο πλαίσιο, η Οδηγία δημιουργεί και εισάγει νέες προσεγγίσεις στη αντιμετώπιση κινδύνων από τις πλημμύρες και την ξηρασία.

Η Οδηγία προσφέρει Νέες Ευκαιρίες

- Βιωσιμότητα στη διαχείριση και χρήση του νερού
- Πρόληψη της περαιτέρω υποβάθμισης και επίτευξη «καλής κατάστασης» για όλα τα νερά
- Εμπλοκή του ευρύτερου κοινού στην προστασία του περιβάλλοντος

Η επιτυχία της εφαρμογής της Οδηγίας εξαρτάται από:

- Την εναρμόνιση όλων των φυσικών διεργασιών και ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που επηρεάζουν τον κύκλο του νερού μέσα στα πλαίσια μιας υδρολογικής λεκάνης
- Την έγκαιρη λήψη κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων που θα εξασφαλίσουν την επιθυμητή «καλή κατάσταση» των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων μέσα στα επόμενα χρόνια

Η Εφαρμογή της Οδηγίας (1/2)

Η εφαρμογή της Οδηγίας συνοψίζεται σε πέντε κύρια σημεία:

1. Προσδιορισμός της περιοχής **λεκάνης απορροής ποταμού** (με συνυπολογισμό υπόγειων και παράκτιων νερών) και διοικητικές διευθετήσεις για συγκρότηση **αρμόδιας αρχής** της λεκάνης
2. Προσδιορισμός και οριοθέτηση των **υδατικών σωμάτων** ως ελάχιστες επιμέρους μονάδες διαχείρισης για όλες τις κατηγορίες νερών (ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά, υπόγεια, παράκτια)
 - Για τον προσδιορισμό τους προηγείται:
 - α) Ο **καθορισμός τύπων** με βάση γεωγραφικά, γεωμορφολογικά, υδρολογικά – υδρογεωλογικά και οικολογικά χαρακτηριστικά
 - β) Η **ανάλυση των ανθρωπογενών πιέσεων** και η **εκτίμηση των επιπτώσεών** τους στα νερά

Η Εφαρμογή της Οδηγίας (2/2)

3. Οικονομική ανάλυση χρήσης ύδατος
4. Η εγκατάσταση και λειτουργία δικτύων παρακολούθησης της ποσοτικής και ποιοτικής κατάστασης υδάτων
5. Ο καταρτισμός και εφαρμογή Διαχειριστικών Σχεδίων (Προγράμματα Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού) που θα περιλαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας

Πιθανές δυσκολίες και προβλήματα εφαρμογής της Οδηγίας (1/2)

- Η εφαρμογή της ΟΠΥ δεν αναμένεται εύκολη λόγω των **αρχών** που διέπουν τους υδατικούς πόρους και τις **σχέσεις** τους τόσο με το περιβάλλον όσο και με τους σχετικούς **τομείς** δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σε αυτό
- Προϋποθέτει **συνεκτίμηση της ποιότητας** του νερού ως παράμετρο της διαχείρισης του με προεξάρχοντα τον ρόλο των οικολογικών δεδομένων. Τα υφιστάμενα στοιχεία βάσης και η εμπειρία χρήσης τους είναι σε πολλές περιπτώσεις περιορισμένα, επομένως απαιτούνται εκτεταμένες δράσεις για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων και την ανάπτυξη σχετικής τεχνογνωσίας αξιοποίησής τους.

Πιθανές δυσκολίες και προβλήματα εφαρμογής της Οδηγίας (2/2)

- **Εμπλοκή φορέων** και αρχών με διαφορετικούς ρόλους, αρμοδιότητες, ευθύνες και ενδιαφέροντα στη διαχείριση των Υδατικών Πόρων. Είναι απαραίτητη μια περισσότερο ολιστική προσέγγιση στις πρακτικές διαχείρισης
- Οι προθεσμίες και τα **χρονικά όρια** για την επίτευξη της καλής κατάστασης των υδάτων είναι στενά, ειδικά για την πρώτη καταληκτική ημερομηνία (2015)
- Ειδικότερα στην Κύπρο, στα παραπάνω θα πρέπει κανείς να συνυπολογίσει και την **πολυαρχία** στις αρμοδιότητες κατά κατηγορία χρήσης των υδατικών πόρων

Η σωστή τιμή του νερού

- Η ΟΠΥ απαιτεί σωστή τιμολόγηση σαν **κίνητρο** βιώσιμης χρήσης του με βασική αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»
- Η φυσική, κοινωνική, θεσμική και πολιτική κατάσταση κάθε τόπου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη
- Εξαιρέσεις για λιγότερο ευνοημένες περιοχές, έτσι ώστε οι βασικές υπηρεσίες να παρέχονται σε ανεκτή τιμή (θέμα δημόσιας υγείας)
- **Η ΟΠΥ θα οδηγήσει σε διαφοροποίηση των τιμών του νερού;**
 - Αποτελεσματική τιμολόγηση του νερού
 - Οι τιμές θα διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή (τοπικοί παράγοντες) ενσωμάτωση περιβαλλοντικού κόστους
- **Διαφάνεια και συμμετοχή κοινού στις αποφάσεις για τη χρέωση νερού**
 - ποιος χρησιμοποιεί, ποιος ρυπαίνει, τι στοιχίζει και ποιος πληρώνει γι' αυτό

Συμμετοχή του κοινού

- Η Οδηγία αποτελεί μια φιλόδοξη και νέα προσέγγιση για τη διαχείριση των υδάτων
- Απαιτεί **συνεργασία** και **ενθαρρύνει** τους πολίτες, τους μη-κυβερνητικούς οργανισμούς και τις αρχές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης να συμμετέχουν στις δραστηριότητες διαχείρισης των υδάτων και στην εξασφάλιση τήρησης του απαιτητικού χρονοδιαγράμματος

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

	2003	2004	2006	2009	2010	2011	2012	2015	2017
Λεκάνη Απορροής -Φορέας Διαχείρισης	●								
Πιέσεις, επιπτώσεις, οικονομικοί παράμετροι χρήσης νερού και προστατευόμενες περιοχές		●							
Προγράμματα παρακολούθησης κατάστασης υδάτων			●						
Προσδιορισμός Προγράμματος μέτρων επίτευξης στόχων				●					
Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνη Απορροής Ποταμού				●					
Εφαρμογή τιμολογιακής πολιτικής					●				
Εφαρμογή Προγράμματος μέτρων						●			
Ολοκλήρωση πρώτου κύκλου Διαχείρισης και επίτευξης στόχων Οδηγίας - Αναθεώρηση							●		
Τέλος Β' κύκλου διαχείρισης - Αναθεώρηση								●	
Τέλος Γ' κύκλου διαχείρισης-Αναθεώρηση - Τελική προθεσμία επίτευξης στόχων									●

Βρισκόμαστε
εδώ

Μια βροχή ... δε θα μας σώσει

Χρειάζεται συνεργασία και πολλή δουλειά για εφαρμογή της Οδηγίας που αποτελεί βάσιμη ελπίδα για βιώσιμη διαχείριση και χρήση των νερών της Κύπρου

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

